

Tlačová správa Komory opatrovateliek Slovenska

18.2.2023

Opatrovateľky sú zneužívané a navádzané k výkonu práce, na ktorú nie sú dostatočne kvalifikované a zaškolené. Komora vyzýva MPSVaR a MZ SR na spoluprácu.

Komora opatrovateliek Slovenska pripomienkovala PI/2023/44-návrh Vyhlášky MZ SR č.92/2018 Z.z. v ktorej MZ ustanovuje vzor návrhu zodpovednej osoby na indikáciu poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti osobe umiestnenej v zariadení sociálnych služieb, sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately, ktorá má byť prijatá v zrýchlenom legislatívnom konaní LP/2023/70.

Tento návrh v praxi umožní sestre indikovať ošetrovateľskú starostlivosť u prijímateľa sociálnej služby. KOS sa obáva, že implementácia tohto nástroja do praxe podporí kolotoč nezákonností a rozporov s výkonom ošetrovateľskej činnosti opatrovatelkami v zariadeniach soc. služieb.

Iveta Ždiľová: "Chcem zdôrazniť, že vytvorenie nástroja, ktorý indikuje potrebu ošetrovateľskej starostlivosti u klienta v zariadení nevyhnutne súvisí s jej kontinuálnym a odborným poskytovaním, pričom zodpovednosť prenáša z lekára na sestru. Problém, ktorý je podľa nás dlhodobo zametán pod koberec je, že lekár/sestra NEMÁ KOMU túto kompetenciu v sociálnom zariadení odovzdať, lebo v zmenách, víkendy/sviatky pracujú hlavne opatrovatelky, nie odborný zdravotnícky personál.

Príprava opatrovateliek v kurzoch nepostačuje na to, aby boli kvalifikované prijať zodpovednosť za zdravie klientov výkonom ošetr. činností. Absolventmi sú najmä ženy bez predchádzajúcich skúseností v zdravotníctve, často vo vyššom veku.

Komora opatrovateliek v spolupráci s o.z. Mosty pomoci zrealizovala prieskum, ktorý preukázal, že na Slovensku vykonávajú ošetrovateľskú činnosť v sociálnych zariadeniach aj opatrovatelky a nie iba zamestnanci na to zákonom určení. V dôvere v zamestnávateľa konajú nezákonne, čím ohrozujú seba aj zdravie zvereneho človeka. Všetko kvôli nedostatku zdravotníckych pracovníkov v sociálnych zariadeniach.

Z interného prieskumu usudzujeme, že asi 1/3 zamestnancov v sociálnych zariadeniach sú praktické sestry-zdravotnícki asistenti a sanitári, ktorí však pracujú na pozíciách opatrovateliek. Zákon 448/2008 Z.z. paragraf 84 bod 8 to umožňuje a sociálne zariadenie, ak nie je zároveň poskytovateľom zdravotnej starostlivosti iného zamestnanca ani prijať nemôže. Zdravotník na pozícii opatrovateľa takto prestáva byť zdravotníckym pracovníkom, lebo sociálne zariadenie nie je poskytovateľom zdravotníckej starostlivosti. Títo pre nás tzv. "zdravotnícki opatrovatelia" sa nemôžu registrovať v príslušnej stavovskej organizácii a ani sa im nepočíta odborná prax. Samozrejme, nie sú ani odmeňovaní ako zdravotnícki pracovníci, napriek tomu že ošetr. starostlivosť poskytujú. Chýba im potom motivácia sa ďalej vzdelávať alebo pristupovať k práci proaktívne. Otázne sú aj kompetencie sestier/zdravotníckych asistentov, ktoré poskytujú ošetrovateľskú starostlivosť v zariadení, a nie sú registrované v SKSaPA a KMTP. Je to dlhodobý marazmus.

Navrhujeme ho vyriešiť zmenami v Zákone 448/2008 Z.z., a iných príslušných právnych predpisov, zavedením povinnosti zamestnávať zdravotníckych pracovníkov, hlavne praktické sestry, v sociálnych zariadeniach tak, aby ošetrovateľská starostlivosť bola poskytovaná kontinuálne a lege artis. A aby títo zdravotnícki pracovníci v sociálnych službách boli zamestnaní a spravodlivo odmeňovaní podľa Zákona č. 578/2004 Z.z. a Zákona č. 553/2003 Z.z.

Prijímatelia v zariadeniach sociálnych služieb sú veľmi často polymorbídni pacienti s viac ako jednou diagnózou a zároveň odkázaní na sociálnu službu na úrovni II.-VI.stupňa odkázanosti. Ich ochorenia sú akútne aj chronické. Mnohí sú zároveň psychiatrickými pacientmi.

Sú to pacienti v sociálnych službách!!! Pri takýchto prijímateľoch je nevyhnutné včas vyhodnotiť zdravotný stav, zabezpečiť odborné vyšetrenie, následne monitorovanie a dodržiavanie liečebného režimu, aby sa zabránilo zhoršeniu stavu alebo recidíve. Poskytovatelia sociálnych služieb môžu zabezpečiť ošetrovateľskú starostlivosť aj pomocou ADOS, ale tie nemajú kapacity na vykrytie starostlivosti počas celého dňa. Sú odkázaní na opatrovatelky.

Reálne sa, teda od opatrovateliek naozaj očakáva poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti pod „dohľadom“ sestry na telefóne.

Môžeme očakávať, že ak nezvýšime počet zdrav. pracovníkov a nezačneme so systematickou prípravou opatrovateliek ako odborných sociálno-zdravotníckych pracovníkov na stredných školách, napríklad v odbore odborný opatrovateľ, prípadne certifikovaný opatrovateľ s ošetrovateľskou prípravou, riziká z toho plynúce a problém so zabezpečením prechodu do následnej a dlhodobej starostlivosti bude ešte viac eskalovať.

Chápeť, že nedostatok zdravotníckych pracovníkov je historicky najhorší aj v nemocniciach, a nie je ľahké ho vyriešiť ani z mesiaca na mesiac, a situácia si vyžaduje krízové riešenie.

Sme ochotní napomôcť pri príprave konceptu dozvedelávania opatrovateliek v spolupráci so SKSaPA a fakultami ošetrovateľstva, aby získali opatrovatelky potrebné vedomosti, zručnosti a kompetenciu, aspoň dočasne, prevziať výkon vyplývajúci z predmetného Návrhu na indikáciu ošetrovateľskej starostlivosti. Ide iba o dočasné riešenie, v záujme ochrany práv, zdravia a bezpečnosti nielen opatrovateľského personálu, prijímateľov ale aj poskytovateľov sociálnych služieb.

Táto kompetencia by sa mala v dôsledku odraziť aj v odmeňovaní týchto odborných zamestnancov.

Podotýkame, nechceme robiť z opatrovateliek sestry. Snažíme sa ich chrániť, aby výkony, ktoré robia protizákonne, a ktoré môžu - podľa Prílohy č. 4 Zákona 448/2008 Z.z. robiť v domácnostiach legitímne, mohli robiť legitímne aj v zariadení, pretože teraz to zákon vylučuje!

Kým bude dostatok praktických sestier, opatrovatelky musia byť doškolené, aby predmetná indikácia ošetr starostlivosti v sociálnych zariadeniach mala zmysel.“

Ako uvádza Komora opatrovateliek Slovenska, navrhované zmeny majú uviesť súčasný nevyhovujúci stav do súladu so záujmami prijímateľov sociálnych služieb. Komora sa zároveň dôrazne ohradzuje a vyjadruje nesúhlas s tým, aby boli opatrovatelky zneužívané a navádzané k výkonu práce, na ktorú nie sú dostatočne kvalifikované a zaškolené.

Mgr. Iveta Ždiľová
podpredsedníčka KOS
tel.: +421 903 484 338
mail.: podpredsednicka@komoraopatrovateliek.sk